

PÅ CAMPINGFERIE I ÖTZIS

KODSPOR

På sporet af en 5.300 år gammel mordssag

Den 29. september 1991 var det tyske ægtepar Erika og Helmut Simon fra Nürnberg på vej ned fra toppen af Fineilspitze. Da de under nedstigningen hen over Similaun gletscheren i 3.200 m.s højde kom til en lille smeltevandssø, valgte de at forlade vandreruten og gå uden om søen.

TEKST: SVEN PETERSEN
FOTO: SVEN PETERSEN OG SYD TYROLS
ARKÆOLOGISKE MUSEUM

I randen af søen opdagede de pludselig noget, som de i første omgang tolkede som en stor dukke, liggende på maven med overkroppen ragende ud af gletscherisen. De fandt dog hurtigt ud af, at der var tale om et menneske – muligvis en forulykket skiløber eller bjergvandrers. Så vidt ægteparret kun-

ne skønne, måtte afdøde have ligget i isen i måneder, måske år. Helmut Simon havde ét eneste billede tilbage i sit kamera og tog verdens første billede af 'Stenaldermanden fra Tisenjoch'. Det skulle ikke blive det sidste, må man nok sige...

Gammel på rekordtid – og kendt
Næh, det makabre fund var hverken måneder eller få år gammelt. Da mumien var blevet bjærget under meget primitive forhold og bragt til undersøgelse i Retsmedicinsk Institut i Innsbruck, fandt man efterhånden ud af, at den fundne person var betydeligt

” En vaskeægte, arkæologisk sensation var blevet gravet og hakket ud af gletscherisen. Nyheden om den over 5.000 år gamle mumie bredte sig med lynets hast i verdenspressen. ”

ældre, end først antaget. Da de rette mennesker fik kigget på mumien, blev alderen fastslået til omkring 5.300 år. Nu var det lige pludselig arkæologer, som overtog liget, samtidig med, at de finkæmmede fundstedet og gjorde nogle sensationelle fund, dels af effekter, som personen havde medbragt, dels dele fra mandens påklædning.

En vaskeægte, arkæologisk sensation var blevet gravet og hakket ud af gletscherisen. Nyheden om den over 5.000 år gamle mumie bredte sig med lynets hast i verdenspressen, - og ikke blot i forskerverdenen. Da fundet blev gjort for enden af Ötztal, fik han kælenavnet Ötzi, - et navn, som har holdt ved lige siden.

Østrigsk eller italiensk?

I kølvandet på nyheden om den arkæologiske verdenssensation opstod der blandt forskerne en mindre strid om retten til det historiske fund. Var han fundet på østrigsk eller italiensk grund? Sagen var nemlig, at grænsemarkeringen mellem de to lande heroppe i passet i godt 3 kilometers højde var lidt upræcis. Fornyede opmålinger godtgjorde, at han var fundet 92,56 m

inde på italiensk side af grænsen. Han var altså italiensk!

Stor forskerinteresse

Ikke kun østrigske og italienske forskere var stærkt interesserede i at finde ud af spørgsmålet som: Hvem var Ötzi? Hvorfor døde han her oppe i 3.200 meters højde for 5.300 år siden? Hvorfor er liget så utrolig velbevaret? Disse og uendeligt mange andre spørgsmål har alverdens specialister og forskere siden 1991 søgt at få svar på.

Han er blevet røntgenfotograferet og scannet på kryds og tværs. Der er udtaget utallige vævsprøver, maveindholdet er analyseret, hans dna er blevet fastslået, fund af pollen på hans tøj fortæller, hvilke dalstrøg han har færdes i, osv. Nye teorier og forskningsresultater har været offentliggjort i en lind strøm via TV-programmer, film, bøger, artikler i videnskabelig litteratur, fagtidsskrifter, blade og dagspressen.

Det største gennembrud i spørgsmålet om Ötzi's kolde død kom i 2001. Ved hjælp af røntgenoptagelser og såkaldt computertomografi fandt man en pilespid inde under det ene skulderblad. Dødsårsagen var

opklaret: Han var dræbt med et pileskud, - skudt ned bagfra på kort afstand.

Men hvorfor skulle han dø her så højt oppe i pasovergangen mellem den østrigske Ötztal og den italienske Val Senales – på tysk Schnalstal? Med nye opdagelser rejser der sig hele tiden nye spørgsmål.

Stor folkelig interesse

Søger man på ordet 'Ötzi' på Google, får man her i marts måned 2011 tæt på 1,5 mill.! Det tyder på en enorm interesse i den store offentlighed, ikke kun blandt forskere.

Efter at have været opbevaret og undersøgt af alverdens specialister på universitetet i Innsbruck, blev Ötzi den 28. marts 1998 under stor mediebevågenhed og politibeskyttelse flyttet til et nyindrettet museum i Bolzano i Norditalien.

Her er indrettet en særlig afdeling med et helt specielt klima/kølerum, som mht. temperatur, luftfugtighed, atmosfære osv. yder ham den bedste beskyttelse mod nedbrydning. Kun lejlighedsvis bliver han kortvarigt taget ud og underkastet nye undersøgelser i et særligt laboratorium på stedet.

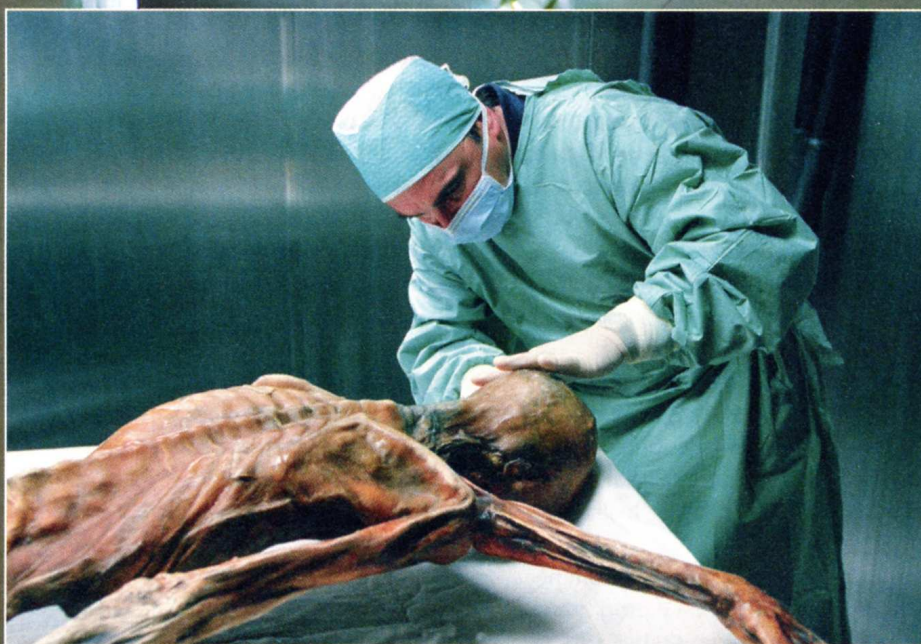
Sidst, men ikke mindst kan offentlighe-

ART BY JOHN A. BONNER
SOURCE: DIGITALGLOBE,
GOOGLE EARTH
NGM MAPS

Scale varies in this perspective view.

” I flere omgange har vi tidligere på vore campingture været lidt inde i Ötztal og Schnalstal. Men så endelig i sommeren 2008 skulle det være: En sommerferie 'i Ötzi's fodspor.' ”

den nu med egne øjne se Ötzi, hvad mange tusind mennesker årligt benytter sig af.

Herudover er der såvel i østrigske Ötztal som i italienske Val Senales/Schnalstal lavet frilandsmuseer, oplevelsesparker, hvor man kan se, læse og føle sig til en større indsigt i personen Ötzi og hans samtid for over 5.000 år siden.

Endelig er der voldsomme, kommercielle interesser i Ötzi i form snaps, kager, urte osv. Men det er en helt anden sag.

Vores egen Ötzi-fascination kulminerer

Lige siden 1991 har min kone og jeg været stærkt tiltrukket af 'fænomenet' Ötzi. Vi har læst, hvad vi har kunnet få fingre i. Vi har på VHS og DVD optaget alt det, der har været bragt i TV gennem årene. Og det er meget! Her er det interessant at følge de forskellige teorier, som hele tiden dukker op.

På camping med Ötzi

I flere omgange har vi tidligere på vore campingture været lidt inde i Ötztal og Schnalstal. Men så endelig i sommeren 2008 skulle det være: En sommerferie 'i Ötzi's fodspor'.

Vi tilrettelagde vores sommerferietur, så vi både oplevede området fra den nordlige og den sydlige side af Similaun-passet.

I Østrig valgte vi at bo på den dejlige, 4-stjernede Camping Arlberg i Pettneu. Herfra kørte vi op gennem Ötztal via Sölden til Vent. Og så ellers videre på gå-ben-vejen gik ikke længere.

På den italienske side valgte vi at bo på den lille, hyggelige, ligeledes 4-stjernede Camping Adler i byen Naturno/Naturans (hhv. italiensk og tysk). Naturno ligger i Venosta-dalen lige der, hvor Val Senales begynder og løber nordpå op mod Alperne. Herfra kørte vi så langt ind i dalen, vi kunne med bil. En anden dag var helliget turens

højdepunkt, besøget på museet i Bolzano, hvor Ötzi kan ses.

Turen ind i Ötztal

Inde i Ötztal besøgte vi Ötzi-Dorf, et fremragende, arbejdende arkæologisk frilandsmuseum om den yngre stenalder i Alperne. Oplevelsescentret ligger i Umhausen midt Ötztal.

Ikke alene er der en flot udstilling om det berømte fund. Der var desuden mange opstillinger, som viste hvordan stenalder-folket levede.

Vi brugte et par timer her, før vi kørte længere ind gennem den uendeligt smukke Ventertal til den lille by Vent. Her ender vejen fra østrigsk side af passet.

Det var egentlig ikke meningen, at vi ville gå op i retning af passet, blot gå lidt uden for byen og nyde udsigten. At gå helt op til fundstedet ville tage mere end 5 timer – for øvede vandrere.

” I lighed med det tidligere nævnte, østrigske frilandsmuseum var der også her arbejdende værksteder, hvor børn bl.a. kunne få lov til at prøve at bære en kopi af Ötzi's rygsæk ”

Men det endte alligevel med, at vi til slut havde gået et par timer, før vi valgte at vende om og gå retur til bilen. Vi var da nået så langt, at vi kunne se Martin-Busch-Hütte - og højere oppe gletscher-massivet Similaun. Uegnet fodtøj gjorde, at det kostede en stor negl!

Turen op i Val Senales/Schnalstal

Helt efter planen tog vi efter nogle dage videre fra Camping Arlberg i Østrig til Camping Adler i Italien. Dagen efter vores ankomst kørte vi op i Val Senales. Også her i Italien er der ca. halvvejs inde i dalen oprettet et arkæologisk oplevelsescenter, ArcheoPark, hvis logo er en flot streg-tegning af den smukke kobberøkse, som blev fundet sammen med Ötzi. Museet ligger i byen Madonna di Senales.

I lighed med det tidligere nævnte østrigske frilandsmuseum var der også her arbejdende værksteder, hvor børn bl.a. kunne få lov til at prøve at bære en kopi af Ötzi's rygsæk samt skyde med bue. Fra Archeo-Park er der den flotteste udsigt op til Similaun.

Efter et par meget spændende timer fortsatte vi op gennem dalen til vintersportsbyen Maso Corto (på tysk: Kurzras) i god

2.000 m.s højde. Vejen gik ikke længere. Her er utrolig smukt, - men nysgerrigheden drev os højere op med kabine-liften, som bragte os op i 3.200 m.s højde.

Her oppe var der en livlig aktivitet på ski.

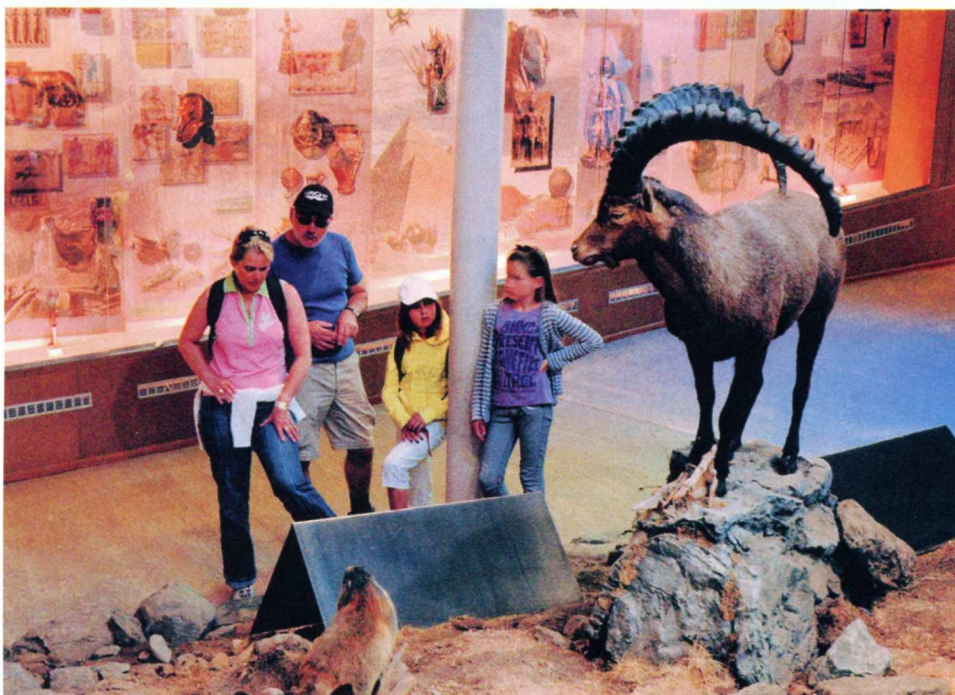
Men vi var jo kommet for at nyde den smukke udsigt over på "Ötzi's pas".

Når vi spurgte nogle af de ansatte i restauranten eller ved ski-hejsen, var der ingen, der præcist ku' udpege det nøjagtige sted. Det virkede underligt på os.

Vi nød den helt fantastiske udsigt 360° rundt heroppe. Perfekt sted at nyde sin medbragte madpakke.

Da vi kørte hjem til camping-

” Og så, efter et kvarter i kø, blev det endelig vores tur til at kigge ind gennem den lille rude. Vi fik set hans mystiske tatoveringer, hans fine hænder, hans udtørrede, spinkle krop med det lidt forvredne ansigt. ”

pladsen i Naturno, snakkede vi om, hvor snæver dalen er visse steder, og hvor uigennemtrængelig, den må ha' været i stenalderen, - hvad enten Ötzi nu var hyrde, handelsrejsende, jæger eller...

Endelig fremme ved målet

Efter at i flere omgange at have været oppe, så vi næsten kunne se op til fundstedet, var tiden inde til turens store clou: At stå face-to-face med den person, vi gen-

nem så mange år havde interesseret os for.

Vi fandt hurtigt Ötzi-museet, en tidligere bankbygning i Bolzano. Jeg var hjemmefra forberedt på pænt at skulle aflevere min kære Nikon. På museet håndhæves et strengt fotoforbud. Mens vi stod i kø og ventede på, at museet skulle åbne, kom vi i snak med en dansk familie, far, mor og 3 teenagebørn. De var også campister og kom fra Holstebro. De var, ligesom os, taget herved alene med det formål at se den be-

rømte mand fra gletscheren.

Overalt i museet var der mange mennesker, bl.a. ved montrene med alle de fundne våben, husgeråd og beklædningsdele. Men ikke mindst omkring kølerummet med den 40x30 cm store rude var der kø. Gennem ruden kunne man kigge ind til mumien. Jo længere vi ventede, jo mere steg spændingen.

Og så, efter et kvarter i kø, blev det endelig vores tur til at kigge ind gennem den lille rude. Vi fik set hans mystiske tatove-

ringer, hans fine hænder, hans udtørrede, spinkle krop med det lidt forvredne ansigt. Han lignede slående de usle og forkomne kz-fanger, man har set på billeder og i film.

Det blev 20-30 uforglemmelige, intense sekunder! Jeg tænkte: Hvordan har nogen dog kunnet finde på at myrde ham? Svaret blæser i den skarpe vind der højt oppe i Alperne!

Tag derned

Er I på camping på de kanter, så gør et op-

hold i Bolzano. I vil aldrig fortryde et besøg hos Ötzi. Fra 1. marts 2011 til 15. januar 2012 er der en særudstilling med titlen Ötzi^{2.0}, hvad der så end ligger i den titel.

Og endelig kan jeg kun anbefale ture til Ötztal og Val Senales. Alene naturen i de to dale nord og syd for Similaun-passet er storslået! Måske har I mod på at vandre helt op til mindesmærket for fundet for snart 20 år siden. Vi nåede ikke helt op, - men næsten...

FAKTA VEDR. ÖTZI-TURISME:

Der er mange campingpladser i området, men vi valgte disse to:

Camping Arlberg
Pettneu am Arlberg 235c
A-6574 Pettneu am Arlberg
Tel. +43(0)5448/22266-0
www.camping-arlberg.at
info@camping-arlberg.at

Camping Adler
Via Lido, 14
I-39025 Naturno Bolzano
+39 0473 667 242
www.campingadler.com
info@campingadler.com

Findestedet i Alperne:
(hvis man sku' ha' lyst)
GPS: 46°46'44" N, 10°50'23" E

Ötzi-Dorf
A-6441 Umhausen/Ötztal/Tirol
Tel. +43 (0)5255 50022
www.oetzi-dorf.at
office@oetzi-dorf.at

ArcheoParc Val Senales
I-39020 Madonna di Senales 163
Alto Adige / Südtirol
Tel. +39 0473 67 60 20
www.archeoparc.it
info@archeoparc.it

Ötzi-Museum
Südtirolischer Archäologiemuseum
Museumstrasse 43
I-39100 Bolzano
Tel. +39 0471 320100
www.iceman.it
museum@iceman.it
GPS: 46°30'00" N, 11°20'58" E

Gode Ötzi-hjemmesider:
www.mummytombs.com/main.otzi.htm
www.bolzano.net/deutsch/oetzi-archaeologiemuseum.html

- men der er mange flere, søg selv!